

УДК 339.7

Гасім Салах,

к. е. н., доц., доц. кафедри міжнародних економічних відносин
Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна**АФРИКА В СУЧАСНІЙ МОДЕЛІ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ: QUO VADIS?**

Gacim Salah,

Ph.D., associate professor, Department for International Economic Relations,
V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkov**AFRICA IN THE MODERN MODEL OF THE WORLD ECONOMY: QUO VADIS?**

Стаття містить комплексне дослідження ролі Африки в глобальному розвитку та в сучасній моделі світової економіки. На основі дослідження особливостей торгівельних та інвестиційних відносин континенту з країнами світової економіки визначено залежність економічного розвитку континенту від сировинного чинника. Розкриті значення африканських сировинних ресурсів для світової економіки та проблема їх надмірного видобутку в африканських країнах. Вивчене питання щодо зростання міжнародного економічного суперництва за присутності та економічний вплив в Африці. Досліджено проблему низької глобальної конкурентоспроможності континенту та відставання рівня розвитку людського капіталу Африки від глобальних тенденцій економічного розвитку.

The article contains a comprehensive study of the role of Africa in the global development and the modern model of the world economy. Basing on the study of characteristics of trade and investment relations of the continent with the world economy it found the dependence of economic development of the continent on the raw factor.

It reveals the importance of African natural resources for the world economy and the problem of excessive mining in African countries. The matter of rising international economic competition for the economic presence and influence in the Africa is investigated. It also explored the problem of low global competitiveness of the continent and the matter of Africa's lagging of human capital development behind the global trends of economic development.

Ключові слова: Африка, світова економіка, сировинні ресурси, торгівельні та інвестиційні відносини, економічний розвиток, економічне зростання, глобальна конкурентоспроможність, людський капітал.

Keywords: Africa, the world economy, raw resources, trade and investment relations, economic development, economic growth, global competitiveness, human capital.

Постановка проблеми. В останнє десятиріччя до економік країн Африки прикута значна увага як з боку науковців, так і з боку бізнесових кіл. Несподівано вразивши показниками економічного зростання, що в більшості африканських країн перевищують середньосвітове значення, континент відкриває нові можливості для наукових досліджень та бізнесу. Підвищився інтерес до Африки і з боку світових держав та центрів економічної сили, які в останні роки надають все більшого значення питанню розбудови економічного співробітництва з африканськими країнами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про наявність нових тенденцій в економічних процесах в Африці та зусилля африканських країн щодо переосмислення характеру та напрямів співробітництва з країнами світового господарства. У цьому зв'язку найбільший інтерес становлять останні напрацювання О.І. Абрамової [1], Дж. Бермана [2], Л.Л. Фітуні [3] та низки інших науковців.

Враховуючи зазначені зрушення в африканських економічних процесах своєчасною в даній статті є постановка завдання щодо визначення місця Африки в глобальному розвитку та сучасній моделі світової економіки, що формується.

Виклад основного матеріалу. В науковій літературі будь-які дослідження економічних процесів щодо Африки спираються на існуючі класифікації африканських країн. Хоча географічно ці країни поєднані та мають певні спільні риси економічного розвитку, чисельні особливості, що є визначальними з точки зору міжкрайової взаємодії, змушують науковців використовувати різні підходи до їх класифікації.

Задля цілей економічних досліджень здебільшого використовують підхід, що поділяє країни Африки на Північні (Марокко, Алжир, Туніс, Єгипет) та країни на південь від Сахара, за винятком ПАР. Остання відокремлюється через належність до індустріальних країн в протилежність решті африканських держав, які є країнами, що розвиваються. Такий поділ зумовлений не тільки географічними умовами, але й значними економічними відмінностями: у цілому північноафриканські країни випереджають своїх південних сусідів за більшістю показників економічного розвитку. Паралельно в рамках цього підходу країни Північної Африки досліджують у складі країн MENA (Middle East and North Africa).

За іншим підходом країни Африки розрізняють за рівнем диверсифікації економік, відокремлюючи: диверсифіковані економіки, нафтові експортери, перехідні економіки та до-перехідні економіки [4].

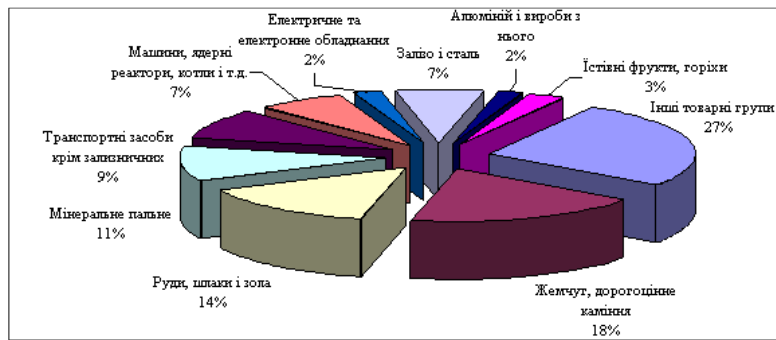
Африканські країни також досліджують в розрізі найбільших регіональних об'єднань: Економічне співтовариство країн Західної Африки (ECOWAS), Економічне співтовариство країн Східної та Південної Африки (COMESA), Співтовариство розвитку Півдня Африки (SADC), Арабського Магрибу (UAM), Економічне співтовариство країн Центральної Африки (ECCAS), Спільнота держав Сахари та Сахельно (CEN-SAD), Східноафриканське співтовариство (EAC). Аджє саме ці групи країн є найбільш ефективними з точки зору динаміки інтеграційних процесів серед 160 міждержавних регіональних об'єднань Африки [3].

В дослідженнях низки міжнародних організацій серед африканських економік відокремлюють країни-експортери енергоносіїв (oil exporters), країни з середнім рівнем доходу (middle income countries), країни з вразливою економікою (fragile countries) та нестабільні країни з низьким рівнем доходів (non-fragile low-income countries). Показово, що відповідно до цієї класифікації три чверті від усіх нестабільних країн з низьким рівнем доходів знаходяться саме в Африці, а точніше в її субсахарській частині [5].

Широко вжитку в наукових дослідженнях отримала також класифікація відповідно до якої країни ЄС формують спільну економічну політику щодо країн Африки. Відповідно до цієї класифікації африканські країни розглядаються у складі країн MEDA (програма MEDA є основним фінансовим інструментом Євро-середземноморського партнерства ЄС) та країн АКТ.

Нарешті Країни Африки поділяють за географічними субрегіонами: країни Північної Африки, Східної Африки, Західної і т.д. Зазвичай всі вищезгадані класифікації на практиці використовуються паралельно або поєднуються в той чи інший спосіб, що дозволяє більш детально досліджувати специфіку економічних процесів в Африці.

Незалежно від підходу, за яким групуються та вивчаються африканські країни більшість сучасних досліджень вказують на роль континенту в якості важливого сегменту сировинної бази світової економіки. Сировинна орієнтація експорту характерна для всіх країн континенту. Ця риса притаманна навіть найбільш розвиненій в економічному відношенні африканській країні – ПАР. Не зважаючи на те, що ця країна є крупнішим постачальником промислової продукції на зовнішні ринки та має добре диверсифіковану товарну структуру зовнішньої торгівлі, основу її експорту як і в більшості країн Африки складає сировина, здебільшого мінеральна – рис. 1.

*Примітка: інші товарні групи містять більше 80 найменувань, частки яких не перевищують 2% від загального експорту ПАР.
Рис. 1. Товарна структура експорту Південно-Африканської Республіки у 2013 році
 Джерело: побудовано автором за даними [6]

Сучасний характер торговельної взаємодії Африки з економіками світового господарства найкраще ілюструє співвідношення зовнішньоторговельного сальдо континенту за найкрупнішими товарними групами (рис. 2).

Очевидним є сировинний характер африканського експорту та залежність Африки від імпорту товарів з високим ступенем переробки. Первинні сировинні постачання Африки оцінюються на рівні більш ніж 50% від загального експорту, решта припадає на перероблену сировину, напівфабрикати, продукцію чорної і кольорової металургії, нафтохімії, хімічної галузі, машинобудування, текстильної, шкіряно-взуттєвої і харчової промисловості та інші [3].

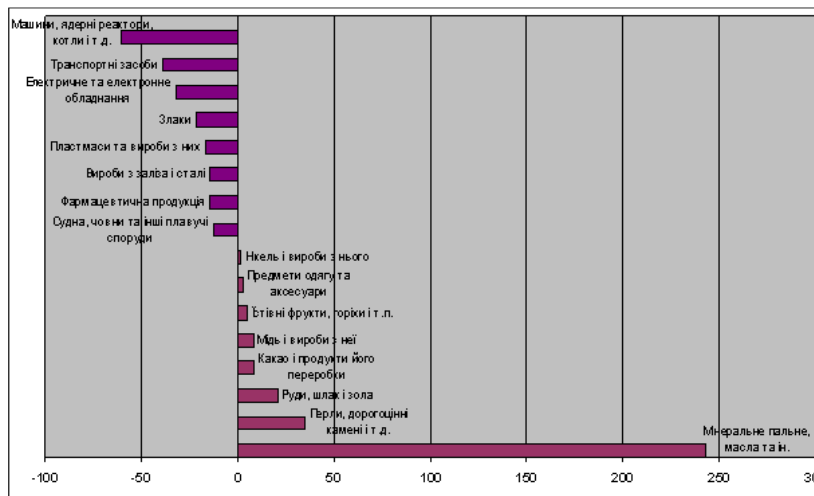

Рис. 2. Сальдо зовнішньої торгівлі Африки за найкрупнішими товарними групами у 2013 році (млрд. дол. США)
 Джерело: побудовано автором за даними [6]

Слід звернути увагу, що у країнах Африки доходи від використання природних ресурсів, особливо від видобутку корисних копалин (здебільшого, палива і мінералів) складають значну частку ВВП. Велика частка цих доходів надходить у вигляді рентної плати, розмір якої перевищує вартість видобутку природних ресурсів. Висока рента плата за використання невідновлюваних ресурсів та за надмірне вирубування лісів вказує на ліквідацію капіталу країни. Країни Африки є найбільш залежними від цих доходів: Північна Африка - більше 27% від ВВП і країни субсахарської Африки - майже 17% [7, p. 63].

Цінність африканських природних, та зокрема сировинних, ресурсів добре усвідомлюється, як в самій Африці, так і іншими країнами світового господарства, провідні з яких продовжують нарощувати співробітництво з континентом у сфері їх закупівель та освоєння. Головними акторами на африканському континенті, між якими розгорнулася боротьба за присутність та економічний вплив в цьому регіоні є країни ЄС, США та Китай. За сучасних умов ці країни є крупнішими партнерами в зовнішній торгівлі Африки, як в частині експортних, так і імпорتنних операцій (табл. 1).

Таблиця 1.
Частки крупніших торговельних партнерів Африки в її зовнішній торгівлі у 2001 та 2013 роках

Країни-партнери	Африканський експорт		Африканський імпорнт		Торгівельний оборот	
	млрд. дол. США	Частка, %	млрд. дол. США	Частка, %	млрд. дол. США	Частка, %
2001 рік						
ЄС	66,6	54,86	56,2	45,36%	122,8	50,06
США	21,7	17,87	10,5	8,47%	32,5	13,25
Китай	3,8	3,13	4,4	3,55%	8,2	3,34
Африка всього:	121,4	100,00	123,9	100,00	245,3	100,00
2013 рік						
ЄС	212,2	35,40	195,6	32,28	407,8	33,83
США	47,4	7,90	34,6	5,71	82,0	6,80
Китай	73,9	12,33	82,9	13,68	156,8	13,01
Африка всього:	599,5	100,00	605,8	100,00	1205,3	100,00

Джерело: побудовано автором за даними [6]

За період з 2001 по 2013 роки Африка збільшила обсяги товарообігу з кожним з трьох найбільших торговельних партнерів. Однак Китай в цей період здійснив справжній прорив на африканський ринок: якщо товарообіг Африки із США збільшився у 2,5 рази, а з ЄС – у 3,3 рази, то товарний обмін між Африкою і Китаєм зріс у 19 разів [6].

Ці країни є також важливими інвесторами в африканські економіки. Стосовно прямих іноземних інвестицій, за даними Ernst and Young [8] у середньому в 2007-2013 роках найбільші сумарні обсяги ПІА Африці забезпечували: ОАЕ – 12,1%, Великобританія – 10,7%, США – 8%, Індія – 7,3%, Франція – 6,5%, Північна Африка – 4,3% та Китай – 4,2%. Щодо частки загальних обсягів інвестицій, які вкладаються окремими країнами в африканський континент важко достеменно оцінити, враховуючи різноманітні підходи до інвестування (особливо приватних інвесторів) та високий рівень корупції в країнах континенту, що створює умови для

непрозорості руху фінансових потоків. Найбільші дискусії у науковому середовищі розгортаються щодо кількості китайських інвестицій, укладених в африканські економіки [9].

В решті решт для Африки не має великого значення кранове походження інвестиційного капіталу, набагато важливіші результати його застосування для її економік. У Доводі про світові інвестиції 2014 [10] зазначено, що останніми роками Африці вдалося зменшити залежність від інвестицій у видобувні галузі. За останні десятиліття частка видобувних галузей в сукупній вартості нових інвестиційних проєктів в Африці склала 26%. До того ж Африці вдалося збільшити потоки ПІІ усередині континенту, які направляються здебільшого в проєкти в обробному секторі та сфері послуг [10, с. 14]. Загалом, завдяки економічній стабільності приплив інвестицій на континент досяг рекордних масштабів: за оцінками, тільки в 2014 році його обсяг склав 80 млрд. дол. США [11].

За сучасних умов розвитку глобальної економіки африканські ресурси - сировинні, енергетичні, людські - стають важливішим чинником від якого залежатимуть характер і темпи зростання розвинених країн. Країни ЄС, США та Китай визначили Африку важливим елементом стратегії власного економічного розвитку. Підвищилась зацікавленість Африкою і з боку інших країн БРІК. Вочевидь, Африка стає ареною міжнародного економічного суперництва і в цих умовах стоїть перед необхідністю пошуку оптимальної моделі партнерства з центрами економічної сили глобальної економіки.

Зростаючий інтерес до співробітництва з Африкою з боку світових економік призвів до того, що на початку цього століття африканські країни демонстрували рекордні темпи зростання. У період з 2001 по 2012 рр. економіки дев'яти країн на Південь від Сахари зростали темпами 7% на рік і вище. Так, середньорічні темпи приросту ВВП Екваторіальної Гвінеї в цей період перевищили 20%, Анголи - 12%, Сьєрра-Леоне - 10%, Нігерії - 9%, Ефіопії - 8% [3]. У подальшому темпи зростання в цьому регіоні Африки уповільнилися і склали 5,2% у 2013 році та 4,8% у 2014 році [12].

За прогнозами Світового банку та МВФ Африка і надалі динамічно розвиватиметься. Хоча відновлення світової економіки залишається нестабільним і нерівномірним, очікується, що зростання економіки в Африці в 2015 році склала 4,6% [11]. При цьому більш ніж у двох третинах країн континенту безперервне зростання відзначається протягом більш ніж десяти років [12].

Слід зазначити, що прогнози щодо зростання африканських економік постійно корегуються, на що значно впливає волатильність цін на нафту та біржові товари. Втім можна сподіватися на довгостроковий характер економічного зростання на континенті, що зумовлене зацікавленістю центрів економічної сили глобальної економіки в подальшому освоєнні африканських ресурсів та ринків. За останніми даними МВФ зростання економіки в Північній Африці у 2015 та 2016 роках складе відповідно 3,3% та 3,9%, а в країнах на Південь від Сахари - 4,9% та 5,2% [13].

Не зважаючи на приголомшливе зростання економіки на початку цього століття, Африка продемонструвала низку інших невтішних показників свого розвитку. За двадцять років, починаючи з 1990 р. частка Африки в загальній кількості бідних в світі зросла з 22% до 33%. Майже одночасно кількість людей в Африці, що недоїдають збільшилася приблизно на 30% [14, р. 37].

Викликає стурбованість також підвищення частки Африки у світовій кількості дитячих смертей у віці до 5 років (з 30% у 1990 р. до 50% у 2012р.). При цьому внесок країн субсахарської Африки в зазначену негативну тенденцію є визначальним, країни Північної Африки протягом цього періоду навпаки зменшили даний показник з 2,1% до 1,3% [15]. Невтішним є і показники субсахарської Африки щодо частки зареєстрованих у системі вищої освіти, яка у 2012 році склала 8% (Для порівняння у країнах Латинської Америки, які також належать до країн, що розвиваються, цей показник складає 42%) [14, р. 37].

Хоча економічне зростання останнього десятиріччя мало позитивний вплив на показники соціально-економічного розвитку континенту [12], але очевидно, що його не достатньо для вирішення застарілих проблем. Вищенаведені показники Африки є важливими з точки зору формування одного з ключових чинників глобального економічного розвитку - людського капіталу. У цілому рівень розвитку людського капіталу в Африці не відповідає постійно зростаючим вимогам глобального розвитку, що негативно позначається на конкурентоздатності країн континенту.

У звіті про глобальну конкурентоспроможність Африки 2013 (далі Звіт) вказано на відставання африканських країн від решти частини світу в конкурентоспроможності: 14 з 20 найменш конкурентоспроможних економік знаходяться в Африці [10, с.3]. Презентуючи розподіл африканських економік за стадіями розвитку, автори Звіту пояснюють, що країни з часткою експорту мінеральних ресурсів більше 70% від загального обсягу експорту перемищуються в бік більш низького ступеня розвитку [16, с. 6] - (табл. 2).

Важливо звернути увагу, що у Звіті індекс глобальної конкурентоспроможності та стадії розвитку визначені лише для 38 африканських країн (табл. 2). Для решти з них, а це близько третини країн континенту, оцінка взагалі не проводилася, але у будь якому разі не існує об'єктивних умов, які б дозволили віднести їх до стадії вищої ніж перша. Таким чином, більш ніж дві третини країн Африки залишаються економіками, що в глобальній конкурентній боротьбі можуть покладатися лише на фактори виробництва, насамперед, - некваліфіковану робочу силу та природні ресурси.

Таблиця 2.

Африканські економіки за стадіями розвитку у Звіті про глобальну конкурентоспроможність Африки 2013

Стадія	Африканські країни
1 стадія (основана на ресурсах) ВВП на душу населення <2000 дол. США	Бенін, Буркіна-Фасо, Бурунді, Камерун, Чад, Кот-Д'Івуар, Ефіопія, Гамбія, Гана, Гвінея, Кенія, Лесото, Ліберія, Мадагаскар, Малаві, Малі, Мавританія, Мозамбік, Нігерія, Руанда, Сенегал, Сьєрра-Леоне, Танзанія, Уганда, Замбія, Зімбабве
1-2 перехід ВВП на душу населення від 2000 to 3000 дол. США	Алжир, Ботсвана, Єгипет, Габон, Лівія
2 стадія (основана на продуктивності) ВВП на душу населення від 3000 до 9000 дол. США	Кабо-Верде, Маврикій, Марокко, Намібія, Південна Африка, Свазіленд
2-3 перехід ВВП на душу населення від 9000 до 17000 дол. США	Сейшельські острови
3 стадія (основана на інноваціях) ВВП на душу населення > 17000 дол. США	

Джерело: [16, р.6]

Показовим є також і той факт, що майже всі країни Північної Африки просунулися у своєму розвитку на стадії вищі за першу, та водночас жодна з африканських країн не досягла третьої (найвищої) стадії, що визначається інноваційними чинниками. Навіть Сейшельські острови, які є лідерами у ієрархії стадійного розвитку серед африканських країн та знаходяться у переході до другої до третьої стадії, не слід брати до уваги в загальноафриканській тенденції, враховуючи вкрай малі розміри економіки та особливу позицію щодо розвитку офшорного бізнесу.

Все вищесказане вказує на те, що важливішим завданням Африки у третьому тисячолітті залишається трансформація зростаючого людського ресурсу у людський капітал, що вимагає від урядів африканських країн відповідних інвестицій, перш за все, в здоров'я та освіту населення. Джерелом інвестицій в людський капітал мають стати як різні форми залучення іноземних коштів, так і кошти, які отримує Африка від експорту мінеральної сировини, зокрема ті, що накопичують фонди національного добробуту (ФНБ). Такі фонди останнім часом створили країни-виробники нафти з числа африканських країн, що знаходяться на південь від Сахари. [10, с.11]. Саме ці кошти можуть стати важливою основою для розвитку людського потенціалу та внутрішніх трансформацій (подолання корупції, фінансування інфраструктурних проєктів, проєктів з охорони здоров'я та підвищення освіченості населення і т.д.), які у сукупності здатні підвищити глобальну конкурентоспроможність африканських країн.

Висновки. Таким чином, слід резюмувати, що в сучасній моделі світової економіки Африка залишається її елементом, який забезпечує більш розвинені економіки ціннішими сировинними ресурсами. Однак довготривалість експлуатації цих ресурсів на континенті та неефективне використання доходів від видобутку сировини становить загрозу майбутньому Африки. Бурхливий економічний розвиток з початку цього століття та підвищення економічного суперництва в Африці з боку світових економік дає країнам континенту унікальний шанс щодо диверсифікації африканських економік та зміни ролі Африки в сучасній моделі світової економіки. Однак цей шанс може бути використаний тільки за умов зусиль урядів африканських країн щодо накопичення людського капіталу, перш за все, дієвих заходів щодо підвищення освіченості населення.

Література.

- Абрамова І.О., Ресурсний потенціал Африки: структура, параметри, значимість для мирової економіки і внутрішнього розвитку / І.О. Абрамова // Проблеми сучасної економіки. - 2013. - №3 (47). - С. 155-161.
- Berman J. Seven reason why Africa's time is now [Електронний ресурс] / Jonathan Berman // Harvard Business Review - Режим доступу до ресурсу: http://issuu.com/afifunds/docs/hbr_africa.
- Фитуні, Л.Л. Африка в сучасній мировій системі товарної торгівлі / Фитуні Л.Л. // Проблеми сучасної економіки. - 2013. - №3. - С. 148-154.
- Мельник, К. Африканський континент в очікуванні інвестиційного буму: прогрес та потенціал економік країн Африки [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт Finance.ua - Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/~321157> - Назва з екрану
- Global Economic Prospects, January 2015. Highlights for special feature on low income countries: graduation, recent developments and prospects [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт The World Bank - Режим доступу: http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/GEP/GEP2015a/pdfs/GEP2015a_specialfocus_highlights_LIC.pdf
- International Trade Centre [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.trademap.org>
- World Development Indicators 2015 [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт UNESCO Institute for Statistics.- Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/world-development-indicators-education-2015-en.pdf>

8. EY's attractiveness survey: Africa 2014 [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт E&Y. - Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-africa-2014/\\$FILE/EY-attractiveness-africa-2014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-africa-2014/$FILE/EY-attractiveness-africa-2014.pdf)
9. Сколько Китая в Африке [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт BRICS Business Magazine.- Режим доступу: <http://bricsmagazine.com/ru/articles/skolko-kitaya-v-afrike>
10. Доклад о мировых инвестициях 2014 [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт UNCTAD. - Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2014_overview_ru.pdf
11. Глобальные экономические перспективы улучшатся в 2015 году офіційний веб-сайт The World Bank. - Режим доступу: <http://www.worldbank.org/ru/news/press-release/2015/01/13/global-economic-prospects-improve-2015-divergent-trends-pose-downside-risks>
12. Достижение социальных целей Нового партнерства в интересах развития Африки. [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт Refworld. - Режим доступу: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5497dc1c4>
13. Перспективы развития мировой экономики. Бюллетень основных прогнозов ПРМЭ, Январь 2015 [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт МВФ. - Режим доступу: <http://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/weo/2015/update/01/pdf/0115r.pdf>
14. Africa progress report 2014 [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт Africa progress panel. - Режим доступу: <http://www.africaprogresspanel.org/publications/policy-papers/2014-africa-progress-report/>
15. Сакевич В., ООН: Детская смертность в мире снизилась почти вдвое в сравнении с 1990-м годом [Электронный ресурс]: - Режим доступу: <http://demoscope.ru/weekly/2013/0567/reprod01.php>
16. The Africa Competitiveness Report 2013 [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт World Economic Forum. - Режим доступу: <http://www.weforum.org/reports/africa-competitiveness-report-2013>

References.

- Abramova, I. (2013) "The resource potential of Africa: the structure, parameters, the importance for the global economy and internal development", *Problemy sovremennoy ekonomiki*. – vol. 3 (47), pp. 155-161.
- Berman Jonathan. Seven reason why Africa's time is now // http://issuu.com/afifunds/docs/hbr_afrika. (Accessed 06 May 2015).
- Fituni L. Africa in the modern world system of trade in goods // *Problemy sovremennoy ekonomiki*. – vol. 3, pp. 148-154.
- Mel'nik, K. African continent in anticipation of an investment boom: progress and potential of African economies [online], available at: <http://news.finance.ua/ua/news/~321157> (Accessed 10 May 2015).
- The official site of World Bank (2015) "Global Economic Prospects, January 2015. Highlights for special feature on low income countries: graduation, recent developments and prospects" [Online], available at: http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/GEP/GEP2015a/pdfs/GEP2015a_specialfocus_highlights_LIC.pdf (Accessed 11 May 2015).
- The official site of International Trade Centre (2015) "Trade statistics for international business development", available at: <http://www.trademap.org> (Accessed 7 May 2015).
- The official site of UNESCO Institute for Statistics (2015) "World Development Indicators 2015", available at: <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/world-development-indicators-education-2015-en.pdf> (Accessed 12 May 2015).
- The official site of E&Y (2014) "EY's attractiveness survey: Africa 2014", available at: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-africa-2014/\\$FILE/EY-attractiveness-africa-2014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-africa-2014/$FILE/EY-attractiveness-africa-2014.pdf) (Accessed 03 May 2015).
- The official site of BRICS Business Magazine (2015) "How much China in Africa", available at: <http://bricsmagazine.com/ru/articles/skolko-kitaya-v-afrike> (Accessed 14 May 2015).
- The official site of UNCTAD (2014) "World Investment Report 2014", available at: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2014_overview_ru.pdf (Accessed 18 April 2015).
- The official site of The World Bank (2015) "Global economic prospects will improve in 2015", available at: <http://www.worldbank.org/ru/news/press-release/2015/01/13/global-economic-prospects-improve-2015-divergent-trends-pose-downside-risks> (Accessed 12 May 2015).
- The official site of the Refworld (2015) "Social dimensions of the New Partnership for Africa's Development", available at: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5497dc1c4> (Accessed 14 April 2015).
- The official site of IMF (2015) "World Economic Outlook" January 2015, available at: <http://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/weo/2015/update/01/pdf/0115r.pdf> (Accessed 14 May 2015).
- The official site of Africa progress panel (2014), "Africa progress report 2014" available at: <http://www.africaprogresspanel.org/publications/policy-papers/2014-africa-progress-report/>
- Sakevych V., UN: Child mortality in the world has declined by almost half compared with 1990 year [online], available at: <http://demoscope.ru/weekly/2013/0567/reprod01.php> (Accessed 14 May 2015).
- The official site of World Economic Forum (2013), "The Africa Competitiveness Report 2013", available at: <http://www.weforum.org/reports/africa-competitiveness-report-2013> (Accessed 05 May 2015).

Стаття надійшла до редакції 18.05.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"